

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Aan het Dagelijks en Algemeen Bestuur van het waterschap

Aan Gedeputeerde Staten

Circulaire

Bestuurskern

Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Datum: 10 oktober 2019

Ons kenmerk: IENW/BSK/2019-

Algemeen E-mail adres:

PostbusSecretariaatAWV@minienw.nl

Datum 10 oktober 2019

Onderwerp	:	Benoeming voorzitters van waterschappen
Doelstelling	:	Informatie over beleid
Juridische grondslag	:	Waterschapswet en Waterschapsbesluit
Ingangsdatum	:	1 november 2019
Geldig tot	:	Nader bericht

Deze circulaire vervangt de circulaire met kenmerk IENW/B5K-2018/45134 d.d. 1 april 2018.

Inleiding

Deze circulaire beschrijft de benoemingsprocedure van voorzitters, waarnemend en plaatsvervangend voorzitters van waterschappen op hoofdlijnen¹ en specifiek de screeningsonderzoeken die onderdeel uitmaken van deze benoemingsprocedure en de rol van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat in deze procedure.

De grondslag voor deze circulaire is de wijziging van de Waterschapswet per 1 februari 2016 die verplicht tot het uitvoeren van een fiscaal onderzoek (artikel 46, zesde lid) en de ervaringen die zijn opgedaan bij benoemingen sindsdien. Achtergrond van deze wijziging is de wens om de Kroonbenoemde functies van decentrale overheden (commissaris van de Koning, burgemeester en voorzitter van een waterschap) op een gelijke wijze te screenen. Deze circulaire heeft als doel om het proces te verduidelijken.

Deze circulaire vervangt de circulaire met kenmerk IENW/BSK-2018/45134 d.d. 1 april 2018. Wijzigingen die zijn opgenomen zijn:

1. De grondslag van het screeningsonderzoek door de AIVD is aangepast. Deze is meer aangepast aan de wijze waarop personen voor andere Kroonbenoemde functies van decentrale overheden worden gescreend.
2. De wijze van communicatie over de voordracht is gewijzigd.
3. Aan de circulaire is toegevoegd wat het proces is aangaande herbenoemingen.

¹ De waterschappen respectievelijk de provincies hebben hun eigen proces conform wettelijke vereisten ingericht. Zie ook stap 1 en 2 in deze circulaire.

4. Aan de circulaire is toegevoegd de mogelijkheden ten aanzien van waarnemingen van voorzitterschap van buiten het dagelijks bestuur (DB) en algemeen bestuur (AB) van het waterschap. Hierover bestond veel onduidelijkheid.
5. Benadrukt wordt dat iedere betrokken partij in alle te nemen stappen conform de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) met gegevens moet omgaan.

Bestuurskern
Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

Screeningsonderzoeken

Screeningsonderzoeken maken onderdeel uit van de benoemingsprocedure van voorzitters van waterschappen (dijkgraven).

Onder screening wordt verstaan:

- Naslag bij de AIVD.
- Fiscaal onderzoek bij de Belastingdienst.
- Justitiële screening door middel van het overleggen van een Verklaring Omrent het Gedrag (VOG).

De circulaire beoogt behulpzaam te zijn om de verschillende onderdelen van de screening op een goede wijze uit te kunnen voeren binnen het te doorlopen proces bij een benoeming van een nieuwe voorzitter.

Er vindt géén screening plaats ingeval van een herbenoeming van een voorzitter van een waterschap.

Kandidaten voor het ambt van waarnemend voorzitter (zowel van binnen als van buiten) van een waterschap worden evenmin gescreend, aangezien deze niet door de Kroon worden benoemd. Indien de waarnemend voorzitter op een later moment wordt voorgedragen als Kroonbenoemde voorzitter vindt alsnog screening plaats.

De uitslagen van de screenings worden mede in aanmerking genomen door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bij de beslissing om een kandidaat voor te dragen aan Zijne Majesteit de Koning voor Kroonbenoeming.

Procedure benoeming voorzitters van waterschappen

De benoemingsprocedure bestaat uit een aantal stappen op basis van artikel 46 van de Waterschapswet:

1. Proces van selectie door het algemeen bestuur van het waterschap.
2. Beschouwing door de gedeputeerde staten² naar aanleiding van de aanbeveling van een kandidaat door het algemeen bestuur van het waterschap.
3. Voordracht door de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan Zijne Majesteit de Koning en benoeming bij koninklijk besluit.

Benadrukt wordt dat de waterschappen in alle te nemen stappen conform de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) met gegevens moeten omgaan.

Stap 1. Proces van selectie door het algemeen bestuur van het waterschap

Aan de benoeming van een voorzitter van een waterschap door de Koning en de doorzending van de aanbeveling van het algemeen bestuur van het waterschap daartoe door gedeputeerde staten aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat, gaat een proces van selectie vooraf. Dat wordt door het waterschap zelf, specifiek het algemeen bestuur, georganiseerd en doorlopen.

² Bij interprovinciale waterschappen worden die Gedeputeerde Staten bedoeld, zoals dit cf. art 164, lid 1 Waterschapswet over het toezicht is geregeld.

Een aantal waterschappen heeft deze procedure vastgelegd in een verordening. De aanbeveling wordt vaak voorbereid vanuit een speciaal voor dit doel ingestelde vertrouwenscommissie (niet wettelijk geregeld).

Ook in het provinciaal reglement kunnen eisen worden gesteld met betrekking tot het benoemingsproces.

Bestuurskern
Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

In de vacaturetekst voor werving van de nieuwe voorzitter, die het waterschap uitzet, dient te worden vermeld dat een screening bij de Belastingdienst en AIVD zal worden uitgevoerd, zodat de sollicitant-kandidaat op de hoogte wordt gebracht van de procedure van screening.

(Persoonsvertrouwelijke) gegevens die nodig zijn voor een dergelijke screening moeten bij de kandidaat worden opgevraagd door het waterschap. Het betreft: titel, naam, geboortedatum, geboorteplaats, woonadres en het burgerservicenummer.

Tevens wordt aan het waterschap gevraagd om in de vacaturetekst op te nemen dat de sollicitant een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG Natuurlijke Personen; screeningsprofiel Politieke ambtsdragers), afgegeven door de Dienst JUSTIS van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, moet overleggen. Iedere werkgever mag een werknemer vragen om een VOG te overleggen. De onmogelijkheid deze te overleggen is een valide weigeringsgrond om als sollicitant te worden toegelaten. De VOG wordt door de kandidaat opgevraagd. Bij de aanvraag van de VOG kan gebruik worden gemaakt van de 'spoedprocedure VOG'. De VOG wordt dan afgegeven binnen vijf werkdagen en wordt per reguliere post aan de kandidaat verzonden, mits er geen strafbare feiten ten aanzien van de kandidaat in het Justitieel Documentatie Systeem staan vermeld. De kandidaat overlegt de VOG aan het waterschap.

Op basis van de binnengekomen reacties en een eventuele verdere selectie die het waterschap aangewezen acht, komt het algemeen bestuur van het waterschap tot een aanbeveling (artikel 46 Waterschapswet).

Het algemeen bestuur zendt de aanbeveling vervolgens aan gedeputeerde staten. Met deze aanbeveling worden de gegevens die nodig zijn voor de screening bij Belastingdienst en AIVD meegestuurd. Daarnaast wordt het waterschap verzocht om in de aanbeveling aan te geven dat de voorgedragen kandidaat een VOG heeft overlegd.

De stukken voor (her)benoeming dienen fysiek te worden verzonden aan gedeputeerde staten in een dichtgeplakte enveloppe voorzien van de naam en adres van de ontvanger en onder vermelding van "persoonlijk". Daarnaast kan het algemeen bestuur van het waterschap via de e-mail een bericht sturen aan de contactpersoon bij de provincie dat er vertrouwelijke post onderweg is, zonder het digitaal meesturen van de stukken.

Met het verzenden van de stukken aan gedeputeerde staten kan het algemeen bestuur kenbaar maken wie de kandidaat is. Echter moet hier een voorbehoud gemaakt worden. Zie hiervoor stap 2 en stap 3.

Stap 2. Beschouwing door de gedeputeerde staten naar aanleiding van de aanbeveling van een kandidaat door het algemeen bestuur van het waterschap

In artikel 46, derde lid, van de Waterschapswet is vastgelegd dat gedeputeerde staten nog een eigen beschouwing dienen toe te voegen aan de aanbeveling. Vervolgens dient deze beschouwing en de aanbeveling naar de minister van Infrastructuur te worden gestuurd. Bij de aanbeveling dienen ook inclusief persoonsvertrouwelijke gegevens van de voorgedragen kandidaat te worden verstrekt ten behoeve van de screening bij de Belastingdienst en AIVD, alsmede een mededeling over de afgifte van de VOG, tenzij er sprake is van een herbenoeming.

De stukken voor (her)benoeming dienen fysiek te worden verzonden aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat en in afschrift aan het hoofd van de afdeling Klimaatadaptatie en Bestuur van het Directoraat-Generaal Water en Bodem in een dichtgeplakte enveloppe voorzien van de naam en adres van de ontvanger en onder vermelding van "persoonlijk". Daarnaast kan gedeputeerde staten via de e-mail een bericht sturen aan de contactpersoon bij het ministerie dat er vertrouwelijke post onderweg is, zónder het digitaal meesturen van de stukken. Zie hiervoor paragraaf over contact en informatie.

Bestuurskern
Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

Stap 3. Voordracht door de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan Zijne Majesteit de Koning en benoeming bij koninklijk besluit

De tijd die het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat nodig heeft voor de benoemingsprocedure, van binnenkomst van de aanbeveling inclusief de beschouwing van gedeputeerde staten tot het verzenden van het afschrift van het Koninklijk besluit, bedraagt ongeveer acht weken.

De doorlooptijd van de benoeming is aanzienlijk langer indien dit in een recesperiode³ van de minister valt. De doorlooptijd kan hierdoor met enkele weken worden verlengd. Benadrukt wordt aan het waterschap om hiermee rekening te houden bij het bepalen van de beoogde ingangsdatum van de benoeming.

Screening:

Na een aanbeveling tot benoeming, vóór de voordracht aan de Koning, vindt de screening plaats. Het verzoek wordt gedaan namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan het ministerie van Financiën (Belastingdienst) en aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (AIVD):

- Belastingdienst: fiscaal onderzoek (inzake bestuurlijke boeten als bedoeld in hoofdstuk VIII A van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en inzake strafbeschikkingen als bedoeld in artikel 76 van die wet);
- AIVD; naslag bestanden (artikel 62 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017⁴).

Geen bezwaar tegen de voordracht:

Indien de minister van Infrastructuur en Waterstaat van oordeel is dat er geen bezwaren zijn die de voordracht in de weg staan, draagt de minister de kandidaat voor aan de Koning (artikel 46 Waterschapswet).

Bezwaar tegen de voordracht:

Indien de minister van Infrastructuur en Waterstaat van oordeel is dat de op aanbeveling voorgestelde persoon ongeschikt is, verzoekt de minister het algemeen bestuur van het waterschap een nieuwe aanbeveling te doen (artikel 46 waterschapswet). Het waterschap (ter attentie van de secretaris-directeur) en de provincie(s) waarin het waterschap is gelegen (ter attentie van de commissaris(sen) van de Koning) worden hiervan in kennis gesteld.

³ Recesperiodes worden vermeld op https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/recessen

⁴ De Wet op de inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2017 (WIV 2017) is in het Staatsblad gepubliceerd (Stb. 2017, 317) en in werking getreden op 26 juli 2017 bij koninklijk besluit. Artikel 62 van die wet is de grondslag voor de genoemde naslag.

Benoeming en herbenoeming:

Op grond van artikel 46, eerste lid, van de Waterschapswet wordt een voorzitter van een waterschap bij koninklijk besluit benoemd of herbenoemd, voor een periode van zes jaar.

De voorzitter van een waterschap kan één of meerdere keren voor een zelfde periode worden herbenoemd.

Van de benoeming wordt een afschrift van het koninklijk besluit gezonden aan de aanbevolen kandidaat voorzitter, het desbetreffende waterschap (ter attentie van de secretaris-directeur) en de provincie(s) waarin het waterschap is gelegen (ter attentie van de commissaris(sen) van de Koning).

In het geval van een herbenoeming wordt een afschrift van het koninklijk besluit gezonden aan de voorzitter, het desbetreffende waterschap en de provincie(s) waarin het waterschap is gelegen.

Ingangsdatum benoeming:

Na ondertekening van het koninklijk besluit door de Koning en contrasignering door de minister van Infrastructuur en Waterstaat is de (her)benoeming definitief. Met ingang van de benoemingsdatum is de voorzitter van het waterschap in functie, ook indien de beëdiging nog niet heeft plaatsgevonden.

Beëdiging:

Conform artikel 50 van de Waterschapswet legt de voorzitter in handen van de commissaris van de Koning dan wel - indien het een interprovinciaal waterschap betreft - van onze daartoe in het reglement aangewezen commissaris van de Koning, de eed (verklaring en belofte) af.

De beëdiging door de commissaris van de Koning van de desbetreffende provincie gebeurt in de praktijk bij gelegenheid van installatie van de voorzitter bij het waterschap. Dit gebeurt op of zo spoedig mogelijk na de benoemingsdatum. Bij herbenoeming vindt opnieuw beëdiging plaats zoals hiervoor beschreven.

Schorsing, plaatsvervangende, waarneming en ontslag:

De voorzitter van het waterschap kan bij koninklijk besluit worden geschorst en ontslagen (artikel 46 Waterschapswet).

Procedure schorsing:

Volgens artikel 46 van de Waterschapswet kan een voorzitter van een waterschap bij koninklijk besluit worden geschorst. Volgens artikel 4.2.18 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers kan een schorsing plaatsvinden in het belang van een goede uitoefening van het ambt. Het koninklijk besluit moet ten minste de volgende elementen bevatten:

- Het tijdstip waarop de schorsing ingaat;
- Een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de duur van de schorsing;
- Het motief van de schorsing.

Deze artikelen komen grotendeels overeen met de bepalingen in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Artikel 4.2.18 betreft de schorsing. Deze vindt in beginsel slechts plaats nadat de voorzitter in de gelegenheid is gesteld door de minister te worden gehoord. Een voorzitter kan worden geschorst:

- a. wanneer tegen hem volgens de ter zake geldende bepalingen van het Wetboek van Strafvordering een bevel tot inverzekeringstelling of voorlopige hechtenis ten uitvoer wordt gelegd;
- b. wanneer tegen hem een strafrechtelijke vervolging wegens misdrijf wordt ingesteld;

c. in andere gevallen waarin schorsing wordt gevorderd door het belang van de dienst.

Bestuurskern
Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

Plaatsvervanging en waarneming

Aanwijzing plaatsvervangend voorzitter:

Over vervanging van de voorzitter is het volgende geregeld in de Waterschapswet (artikel 51a): Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter en indien in de aanwijzing daarvan is voorzien bij het reglement van de plaatsvervangend voorzitter wordt het ambt van voorzitter waargenomen door een, door het dagelijks bestuur aan te wijzen, ander lid van dat bestuur.

Het waterschap heeft al dan niet een reglement (vastgesteld door de provinciale staten van de toezichhoudende provincie), waarin de wil tot uitdrukking is gebracht (en daarmee van provinciale staten) dat een plaatsvervangend voorzitter wordt aangewezen door het algemeen bestuur van het waterschap.

Aanwijzing waarnemend voorzitter (geen lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur):

In het geval van een waarneming geldt de volgende regelgeving. Het is mogelijk om een lid van het dagelijks bestuur te benoemen dat niet afkomstig is uit het algemeen bestuur.

Gedeputeerde staten moeten dan op basis van artikel 41, derde lid, Waterschapswet, in samenhang met een eigen artikel in het reglement van het waterschap, dat hierop ziet, ontheffing verlenen. Het is wel nog steeds het algemeen bestuur dat dan het lid van het dagelijks bestuur benoemt. Vervolgens kan dit (duale) lid van het dagelijks bestuur worden aangewezen als waarnemend voorzitter.

Binnen deze kaders kan men gezamenlijk zoeken naar een oplossing.

Procedure ontslag:

De voorzitter wordt op grond van artikel 4.2.19 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers op eigen verzoek bij koninklijk besluit ontslagen. Deze ontslagaanvraag dient aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat te worden toegezonden.

Als de voorzitter van een waterschap de leeftijd van 70 jaar bereikt, wordt hem of haar met ingang van de eerste dag van de maand volgende op die waarin hij de leeftijd van 70 jaar heeft bereikt, bij koninklijk besluit eervol ontslag verleend.

De voorzitter van een waterschap kan ook op andere gronden worden ontslagen. In artikel 4.2.19 van het hiervoor genoemde Rechtspositiebesluit zijn deze ontslaggronden opgenomen.

Tijdens een recesperiode⁵ van de minister kan de gemiddelde doorlooptijd van de ontslagprocedure van 7 weken met enkele weken worden verlengd. Benadrukt wordt dat waterschappen hiermee rekening moeten houden bij het bepalen van de beoogde ingangsdatum van het ontslag.

⁵ Recesperiodes worden vermeld op https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/recessen

Contact en informatie

Voor vragen, informatie en afstemming kan contact worden opgenomen met het hoofd van de afdeling Klimaatadaptatie en Bestuur van het Directoraat-Generaal Water en Bodem op het volgende emailadres:
PostbusSecretariaatAWV@minienw.nl

Bestuurskern

Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. C. van Nieuwenhuizen Wijbenga